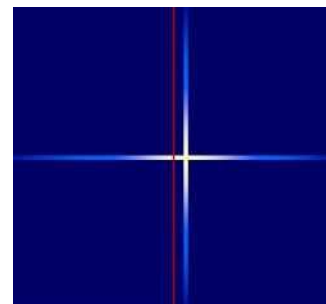

KYM363 MÜHENDİSLİK EKONOMİSİ

MALİYET ve VARLIKLARIN HESAPLANMASI-1 (COST and ASSET ACCOUNTING)

**Maliyet ve Varlıkların
Hesaplanması (Cost and Asset
Accounting) konunun ana
başlığıdır.**

Ancak

**KYM363 içeriğine sadece MALİYET
HESAPLAMALARI dahil edilmiştir**

Bu amaçla Maliyet kavramları üzerinde durulacak,
MALİYET TAHMİN YÖNTEMLERİ ve MALİYET
HESAPLAMALARI görülecektir.

Bir fabrika tasarımının sonuçları belirlenen proses ve saptanan işletme koşulları altında yapılan üretimin KARLI OLMASINI göstermelidir

■ **NET KAR = TOPLAM GELİRLER - MASRAFLAR**

- Toplam gelirler genellikle SATIŞ GELİRLERİNDEN ibarettir
- MASRAFLAR ise çok çeşitlidir. Net karın doğru olarak hesaplanabilmesi için yatırım sırasında yapılan masrafların ve üretim masraflarının neler olduğunun bilinmesi gerekir.

	TOPLAM SERMAYE YATIRIMI		
		(TSY)	
		1	
		v	ARAZİ ve
			AMORTİSMANA
			TABİ OLMAYAN
			SERMAYE
			YATIRIMI
SABİT SERMAYE YATIRIMI (SSY) +	İŞLETME SERMAYESİ (İS)		

I

DİREKT HARCAMALAR

1. SATIN ALINAN MAKİNE TEÇHİZAT
2.MONTAJ
3. ÖLÇÜ ve KONTROL ALETLERİ
4. BORU HATLARI
5. ELEKTRİK TEÇHİZAT ve MALZEMESİ
6. BİNALAR
7. ARAZİ DÜZENLEME ve SAHA HİZMETLERİ
8. YARDIMCI TESİSLER

1. TESİSİN İŞLETMEYE ALINMASI İÇİN GEREKLİ HAMMADELER
2. HAMMADDE, ARA MADDE ve SON ÜRÜN STOKLARI
3. MALZEMELERİN NAKLİYE ve 'Handling' MASRAFLARI
4. STOK KONTROLÜ, DEPOLAMA, GÜVENLİK ve SİGORTA G.
5. ACİL YEDEK PARÇA VE ONARIM İHTİYACI

DOLAYLI HARCAMALAR

DOLAYLI HARCAMALAR

(Endirekt harcamalar)

1. LİSANS, ROYALTİ, PATENT, MARKA vd
2. MÜENDİSLİK ve SÜPERVİZYON
3. İNŞAAT GİDERLERİ
4. MÜTEAHHİTLİK
5. BEKLENMEYEN GİDERLER

SERMAYE YATIRIMLARI

Bir endüstriyel kimya tesisinin kuruluşuna ve işletilmesine ilişkin iki tür sermaye yatırımı tanımlanabilir. Bunlar başlangıçtan yatırım sonuçlanıncaya kadar söz konusu tesisin gerektirdiği tüm makine ve teçhizatın alımı, montajı ve işletmeye alınması için zorunlu hertürlü harcamayı kapsayan sermaye yatırımı (Y_{ss}) ile tesisin işletilmesi için gerekli işletme sermayesidir (Y_{is}). Bu iki sermaye yatırımının ve arazi ve diğer amortismanla tabii olmayan yatırımların (Y_{AS}) toplamı, toplam sermaye yatırımını (Y_{TS}) verir.

$$Y_{TS} = Y_{SS} + Y_{is} + Y_{AS}$$

PATENT, LİSANS, ROYALTİ, MARKA, COĞRAFİ İŞARET, KNOWHOW,

Patent

Patent, buluş sahibinin buluş konusu ürünü belirli bir süre üretme, kullanma, satma veya ithal etme hakkıdır. Bu hakkı gösteren belgeye de patent denir. Geleneksel terminoloji ile sınai mülkiyet haklarının içinde önemli bir yer tutan [patent hakkı], özellikle teknoloji transferinin aracı olması bakımından gelişmekte olan ülkeleri daha çok ilgilendiren maddi olmayan bir mala ilişkin haktır.

Makineler, araçlar, aygıtlar, kimyasal bileşikler ve işlemleri ile her türlü üretim yöntemleri, patent korumasının kapsamındadır.

Patent yasalarının amacı; buluş yapmayı, yenilikleri ve yaratıcı fikri faaliyetleri teşvik etmek için gerekli olan korumayı ve buluşlarla elde edilen teknik çözümlerin sanayide uygulanmasını sağlamaktır. Verilen patentler ve bunların sanayide uygulanması ile teknik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleşmesi sağlanır. Sanayi alanında gelişmiş ülkelerde verilen patent sayılarının yüksekliği bu düşüncenin doğruluğunu kanıtlamaktadır.

DOLAYLI HARCAMALAR

PATENT, LİSANS KNOW HOW, ROYALTI, MARKA

Patent ve faydalı model arasındaki farklar nelerdir?

Faydalı Model, kimyasal maddeler ve usuller hariç patente konu olabilecek teknik gelişmeye sahip bütün ürünler için verilebilir. Yurt içinde özellikle KOBİ'lerimiz ve geliştirmiş oldukları yeni ürünler için daha az maliyetle koruma elde etmek isteyen buluş sahipleri için tavsiye edilebilecek bir sistemdir. Buluşu için Patent ya da faydalı model başvuru sistemlerinden hangisinin seçileceğine başvuru sahibi kendisi karar verir. Faydalı model başvurusu için dikkat edilecek en önemli husus, yeni olmayan ürünler için başvuru yapılmaması gerektiğidir. Yeni olmayan ürünler için başvuru yapıp faydalı model belgesi alınsa dahi, ürünün yeni olmadığını üçüncü kişilerce ispatlanabilmesi durumunda, mahkeme yolu ile belgenin iptali söz konusudur.

Patent başvurusu nasıl hazırlanır, nelere dikkat etmek gerekir?

Patent başvurusu hazırlamadan önce mutlaka, "Patent/Faydalı Model Başvuru Kılavuzunun" dikkatlice okunması gerekir.

Daha fazla bilgi için: <http://www.tpe.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=120>

Lisans

Lisans, telif hakkına sahip tarafın, eserin üzerindeki haklarını korumayı düzenler. Aynı zamanda eserin de içeriğinin korunması üzerine düzenlemeler getirir. Çeşitli lisanslar çeşitli seviyelerde koruma sağlar. En yüksek koruma getiren lisans ve en çok rastlanan lisans "Telif Hakkı Saklıdır (c)" lisansıdır. Bu lisansa sahip eseri lisans sahibinin izni olmadan, kimse, başka bir yerde kullanamaz.

Bir yazılım lisansı bir şahıs veya firmaya tanımlanmış bir şekilde yazılımı kullanma hakkı verir. Lisans anlaşmasında ki şartlar yazılımın kullanımında ki kısıtlamaları açıklar. Ayrıca telif hakları yasası bir şahsın yazılımı nasıl kullanacağını şartlara bağlar.

Örneğin bir marka sahibi, markasının kullanma hakkını üçüncü şahıslara verebilir. Bunun için taraflar arasında lisans sözleşmesi imzalanır.

Noter onaylı lisans sözleşmesi,

Marka tescil belgesi aslı,

Lisans alan adına uğraşı belgesi ve İmza sirküleri gereklidir.

Lisans sözleşmesinde, markanın tarih ve numarası, kısmi lisanslarda lisansa konu mal veya hizmetler, lisans hakkı verenin ve alanın adı, soyadı, tüzel kişi ise unvanı, uyruğu, lisans bedeli (bedelli veya bedelsiz), ikametgâh adresi ve lisansın süresinin belirtilmesi ve lisans harcı ve ücreti ödenti belgesi aslının gönderilmesi gerekir.

Lisansı verilen markanın yenilenmesi durumunda lisans devamı ücreti yatırılarak, lisansın yenilenmesi gerekmektedir. Lisans, inhisari lisans veya inhisari olmayan lisans şeklinde verilebilir. Sözleşmede kararlaştırılmamışsa lisans inhisari değildir. Tekeli (inhisari) lisans söz konusu olduğu zaman, lisans veren başkasına lisans veremez ve hakkını açıkça saklı tutmadıkça kendisi de markayı kullanamaz. Sicile kaydedilmeyen lisans, iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemez.

Know How

Bir işin başından sonuna kadar nasıl yapılacağını içeren bilgilerin tümüdür. Yapılacak işin teknolojisi anlamına gelir. Birikim sonucu elde edilmiş gizli bilgilerdir.

Marka Nedir?

Marka, bir işletmenin mal ve/veya hizmetlerini bir başka işletmenin mal ve/veya hizmetlerinden ayırt etmeyi sağlaması koşuluyla, kişi adları dahil, özellikle sözcükler, şekiller, harfler, sayılar, malların biçimi veya ambalajları gibi çizimle görüntülenebilen veya benzer biçimde ifade edilebilen, baskı yoluyla yayımlanabilen ve çoğaltılabilen her türlü işarettir.

Bir işaretin marka olabilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir.

Ticaret unvanları başka kanunlarla tescil edilmiş olsa bile, marka olarak tescil edilmedikçe marka sayılmaz.

Royalti

Bir patent sahibine buluşunu kullanmak için ödenen para veya genelde ürünün satış gelirin bir yüzdesi olarak ödenen paradır.

Daha geniş bilgi için: <http://www.tpe.gov.tr/portal/default2.jsp?sayfa=222>

Dolaylı harcamalar ve doğrudan harcamalar KONUSUNDA Kİ DİĞER AÇIKLAMALAR derste verilecektir.

Gümrük Vergisi Resim (Duty)

.İthalat, ihracaat ve dahilde üretilen mal ve hizmetlerin tüketimi üzerine konulan bir yükümlülüktür. Bir yönüyle vergilere diğer yönüyle harçlara verilen bir addır

Harç (Duty, Free)

Devletin yaptığı bazı hizmetlerden, fertlerin bu hizmetlerden yararlanma durum ve derecesine göre aldığı paradır.

Eğitim, sağlık ve güvenlik hizmetlerinden alınan harçlar Tapu, adliye, noter, trafik hizmetlerinden alınan harçlar

Vergi ile Harç arasındaki en önemli farklardan birisi harcın bir hizmet karşılığı olması , vergi de ise bir karşılık söz konusu değildir.

Anayasa nın 73. Maddesi 'Vergi, resim, harç ve mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir ve kaldırılır hükmü vardır.

Türkiye de vergi sisteminde harçlar 492 sayılı Harçlar Kanunu ile düzenlenmiştir. 17 Temmuz 1964